

ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИКИДНИХ МАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У системі освіти особливе місце займає початковий ступінь навчання, в якому в учнів закладається фундамент майбутніх знань. Перехід до ринкових відносин, який зумовив докорінні зміни в суспільстві, вимагає нового підходу до навчальної, розвиваючої і виховної функцій загальноосвітньої школи і вдосконалення навчально-виховного процесу.

Значення і функції початкової школи в системі безперервної освіти визначаються не тільки її наступністю, але і, в першу чергу, неповторною цінністю цього ступеня в становленні і розвитку особистості дитини. У зв'язку з цим, основною функцією початкового ступеня є формування інтелектуальної, емоційної, ділової комунікативної готовності учнів до активно-діяльної взаємодії з навколишнім світом, що сприяє всебічному творчому розвитку здібностей і самої дитини в цілому.

Педагогічний словник визначає творчу особистість як особистість, що має «...здібності, мотиви, знання і уміння, завдяки яким створюється продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю» [1].

В даний час трудове навчання в початковій школі змінюється за своїм змістом в залежності від системи навчання, типу навчального закладу та його призначення. Більшість програм носять інноваційний характер, тобто відносяться до розряду нетрадиційних, а їх зміст заснований на базових (традиційних) навичках і вміннях, якими повинні оволодіти учні в початковій школі. Це – безліч різних технологічних операцій: згинання, різання, склеювання, ліплення, аплікація, навички з'єднання деталей різними способами і багато іншого, що вивчається на уроках початкової школи.

Програми з трудового навчання в початковій школі зазвичай будуються на вивченні матеріалів, що застосовуються на уроках, їх технологічній обробці і знаннях про використовувані інструменти, які можна використати і при обробці викидних матеріалів.

Для того, щоб ввести нове і нестандартне в цю стабільно незмінну схему, науковці пропонують нову групу нетрадиційних матеріалів, яка допоможе значно розширити і урізноманітнити перелік видів діяльності на уроках трудового навчання за даними розділам. Підбір викидного матеріалу для вивчення технологічних операцій для кожної індивідуальної програми в різній послідовності сприятимуть логічному поєднанню двох предметів – образотворчої діяльності і трудового навчання, які дають можливість створення закінченого художнього образу і грамотне виконання при цьому всіх технологічних операцій.

Для якісного навчання молодших школярів роботі з цими матеріалами необхідно підготувати і грамотного вчителя. Тому сьогоднішній студент –

майбутній вчитель – повинен набувати такі навички та вміння в області трудового навчання в навчальному закладі, за допомогою яких він міг би вільно маніпулювати будь-якими, навіть самими неймовірними, матеріалами даючи їм друге життя. У дослідженнях цього напрямку вагомий внесок зробили науковці В.В. Вдовченко, В.Ф. Сидоренко, В.П. Тименко та ін..

Наприклад, Володимир Тименко неодноразово зазначав, що психологічний аспект творчої діяльності полягає у розкритті закономірностей творчого процесу і створення атмосфери, яка його стимулює [2]. Створенню атмосфери розвитку творчих здібностей, властивих кожній людині, сприяє робота з викидними матеріалами.

Використання викидних матеріалів у навчальному процесі початкової школи в першу чергу зумовлено зростаючою потребою у вихованні людини як розумного і дбайливого господаря, здатного жити в умовах поступового скорочення природно-економічних ресурсів, і недостатньою увагою до виховання цих особистісних якостей у дітей в системі початкової освіти, а також своєрідністю психолого-вікових особливостей учнів початківців і незначною розробленістю ціннісно-орієнтованих педагогічних технологій, що забезпечують становлення дитячої компетентності у вирішенні повсякденних побутових проблем, що вимагають розумного споживання наявних матеріальних ресурсів. Все це знайде відображення у екологічному вихованні, яке базується у навчанні молодших школярів знайти викидним матеріалам застосування – надати друге життя.

Використання викидних матеріалів на уроках трудового навчання сприяє розвитку творчих здібностей учнів початкових класів. Творчість – діяльність людини, яка створює нові матеріальні і духовні цінності, які, в свою чергу, мають суспільну значимість [3].

Оновлення змісту трудового навчання та виховання в початкових класах за рахунок включення в програму навчання роботи з нетрадиційними матеріалами виправдане, тому що при роботі з ними (особливо якщо це доступний «викидний» матеріал) яскраво проявляються доцільність, практична значимість роботи, як у виробі так і в засвоєних вправах. Виготовлення виробів з нетрадиційних матеріалів сприяє естетичному розвитку учнів, набуття ними умінь грамотно підбирати матеріали, кольорові сполучення, форми, розміри, комплектуючі деталі. Учні при роботі з ними, крім придбання певних знань і практичних умінь, знайомляться з їх фізичними, механічними та технологічними властивостями, одержують відомості про виготовлення і призначення даних матеріалів. Це розширює їх загальний політехнічний кругозір. Робота по виготовленню виробів з нетрадиційних матеріалів також сприяє розвитку м'язів кистей рук, вдосконалює окомір, закріплює трудові вміння і навички, отримані при роботі з іншими матеріалами. Це пояснюється типовістю робочих операцій, характерних для всіх видів праці за програмою початкової школи.

Література

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко // – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Тименко В. П. Зміст і педагогічні засоби розвитку творчості школярів: метод. рекомендації / За ред. В. П. Тименка. – Бердянськ, 1996. – 44 с.

3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: Просвещение, 1946. – 704 с.

УДК 373.3.013.82.037:77

ТЯГУР Л. М.
Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ

ФОТОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На даному етапі розвитку у вітчизняній і зарубіжній літературі часто використовується таке поняття, як фототерапія. Фототерапія – це один з видів терапії мистецтвом, пов'язаний із застосуванням фотографії для вирішення різного роду психологічних проблем, а також для розвитку та гармонізації особистості.

Зарубіжна основоположниця Д. Вайзер започаткувала цей метод. «Фототерапія – це лікувально-корекційний метод застосування фотографії, її використання для вирішення психологічних проблем, а також розвитку і гармонізації особистості» [1, с. 30].

Для фототерапії характерно використання фотознімків як інструменту психологічного взаємодії між фахівцем в галузі психічного здоров'я і школярем. Цей фахівець повинен мати хорошу підготовку в психологічному консультуванні, володіти деякими методами психологічного впливу.

Фототерапія включає в себе багато видів творчої діяльності, які використовуються в різних поєднаннях, тим самим забезпечуючи різнобічний вплив на психіку дитини.

На сьогоднішній день, на думку А. І. Копитіна, «фототерапія об'єднує в собі ті форми роботи, які застосовуються з метою вирішення психологічних проблем молодших школярів з різноманітними емоційними і психічними розладами, і передбачають створення, сприйняття і обговорення ними фотографічних образів, що доповнюється обговоренням і різними видами творчої діяльності» [2, с. 7]. Це може бути твір історій, використання додаткових образотворчих технік і прийомів, виготовлення з фотографій фігур, різних рухів, опис будь-яких подій.

Й. Е. Кук визначила можливості застосування фотографії при проведенні ігрової діяльності з дітьми. Вона зазначає, що «використання фотоапарата в роботі з дітьми має безліч переваг. Цінні не тільки готові знімки, але і сам процес вибору кадрів і зйомки. Дитина може зробити спеціальний альбом, присвячений друзям, улюбленій тварині, захопленням, успіхам в різних справах» [3, с. 404].

В цьому випадку фототерапія виступає як форма творчого самовираження особистості. Завдяки цій роботі дитина може висловлювати свої позитивні емоції за допомогою створення альбомів.

А. І. Копитін стверджує: «Різні варіанти здоров'язберігаючого і розвиваючого застосування фотографії можна класифікувати з урахуванням складу учасників: заняття можуть бути індивідуальними або груповими, а також проводитися з

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>